

ÀKAN, UNA ACCIÓ SOLIDÀRIA

L'ANY 2004 VA NÉIXER A GIRONA L'ASSOCIACIÓ ÀKAN,
UN PROJECTE D'INTERÈS SOCIAL I HUMANITARI

Bé prou que un escriptor recomanava que l'essencial és viure per al retorn, «que resti en algun lloc allò que has viscut, i els costums, i la festa de la ciutat, i la casa dels records». Però la quantitat, sempre de mal dir, de persones immigrades que hi ha pertot arreu fa aterrar sobre una dura realitat, perquè resulta impensable tot camí de retorn a la casa dels records quan hi ha circumstàncies personals i socials lligades a situacions de pobresa, de persecució, de lleis injustes, que menen a camins de lluny. I, com en el joc d'escacs, hi ha peces del tauler de la vida que només poden anar endavant; els moviments migratoris porten cap aquí persones que volen avançar –han de fer-ho– sense mirar gaire enrere, que el pretèrit els queda infeliç i tèrbol. Una vegada aquí, l'essencial serà trobar-hi acolliment i solidaritat. A partir d'aquí, viure serà construir records per al futur.

JORDI DALMAU > TEXT I FOTOS

Tot va començar –ens n'informa Lluïsa Geronès, professora de filologia catalana i cofundadora de l'associació– quan un grup de quatre persones del Centre de Cristians Universitaris es varen interessar per emprendre un projecte d'interès social, humanitari, que pogués cap a un compromís decidit. Se'ls va suggerir d'atendre un reduït grup d'immigrants que acabaven d'arribar i que havien sigut desallotjats de les casernes de Sant Andreu: quatre nois originaris de Ghana i un del Marroc. Els van procurar habitatge en una casa de Sils i amb ells van iniciar un treball que es van marcar com a fita: l'ensenyament del català, per integrar-se. A l'entorn de les classes van sorgir les converses espontànies so-

bre els seus països d'origen, i d'aquests, mil coses més. Es refermà en els protagonistes el posicionament interior, el compromís. La primera adversitat va ser que els van fer fora de la casa de Sils, però els en van trobar una altra a Salt.

El nom d'Àkan té també una singularitat: un dels nois tenia com a pertinença única una Bíblia escrita en àkan, llengua africana que era la seva. L'àkan

el parlen a Ghana uns sis milions de persones, i a la vegada és el nom d'un grup ètnic. Varen veure-hi uns trets de simpatia amb la feina: un número semblant d'habitants amb Catalunya, una minoria, un homenatge a la diversitat de les identitats. I els va agradar la idea de posar el nom d'Àkan a l'associació que es constituïa. Ja es van veient els principis que els mouen: la solidaritat, l'ensenyament del català, el diàleg interreligiós, la convivència, i ara el simbolisme d'un nom.

**Atenen necessitats
d'habitatge, de treball,
malalties, problemes
judicials i de tota mena**

>> *Concert d'Àkan a la Casa de Cultura. Lliurament de premis del Concurs Artístic i Literari dels Amics de la Unesco de Girona, el 7 de maig de 2010.*

El creixement

Si els desitjos de la nostra vida formen una cadena i les seves baules són les successives esperances, molts immigrants encarnen el mateix pensament. El creixement de l'Associació Àkan es fa a través d'un dia a dia ple de noves arribades, necessitats i reptes que es multipliquen. Les persones ateses són d'una gran diversitat, pertanyen a unes 60 nacionalitats, i busquen acolliment sota diverses modalitats. Santi Thió, jesuïta i cofundador del projecte, explica quines són les necessitats que aquí atenen. Són de tot ordre: habitatge, treball, malalties, problemes judicials... La franja d'edat se situa entre els 18 i els 60 anys. Per norma realitzen tractaments individuals, per fer costat a la persona, amb visió integral, com a acompanyament en el seu programa de millora, que tant pot ser de tres mesos com de tres anys. Sovint tracten amb persones abocades a la desesperació que fàcilment podrien caure en la delinqüència, en una malaltia o en una situació de dependència. N'hi ha que han viscut terribles lluites tribals al seu país o que han pas-

sat per judicis amb condemnes greus. Àkan intenta suplir la comprensió que els donaria la família que ara no tenen i que potser no recuperaran.

Concretament els tipus d'ajuda. L'ensenyament és un dels serveis primordials des que varen començar, puntualitza Lluïsa Geronès. Ensenyen català a un centenar d'alumnes, en diversos grups i nivells, a la Casa de Cultura de Girona, on troben un acolliment esplèndid, fraternal. Fan classes, també, de primera alfabetització a un grup de

Ara mateix tenen un estudiant que fa les proves d'accés a la universitat, una noia que acaba infermeria i un noi que es llicencia en informàtica

40 persones, moltes de les quals són dones que, després d'uns anys a Girona, ara ja surten, es parlen i volen fer alguna activitat, com aprendre; és feina difícil, dura, gairebé de picapedrer, i es realitza tres dies per setmana.

Disposen de vint ensenyants fixos, totalment voluntaris. Volen deixar constància d'un agraïment profund i molt especial envers el col·lectiu dels jubilats, testimonis de la millor fidelitat, gent que té una implicació exemplar en la marxa de la societat actual. Més enllà de l'ensenyament del català, atenen ara mateix 33 persones en formació acadèmica als graus mitjà i superior a qui ajuden en les despeses corresponents a matrícules i derivats, habitatge, si cal, i amb classes de suport de matèries determinades dels respectius programes educatius. Ara mateix tenen un estudiant que fa les proves d'accés a la universitat, una noia que acaba infermeria i un noi que es llicencia en informàtica.

Santi Thió defensa la formació de les persones entesa com una possible solució per sortir de la pobresa. Aquest

és l'eix de l'Associació Àkan: oferir formació intel·lectual, continguts humans i compromís cívic, un conjunt ideal que pot ajudar els alumnes a desenvolupar-se, a trobar feina aquí o a fora i, en alguns casos, els pot fer pensar a tornar als seus països d'origen, on serien molt útils par al necessari i urgent desenvolupament de les seves comunitats, perquè la principal riquesa de les nacions és el talent i les aptituds dels seus propis fills.

A més del camp de l'ensenyament, hi ha altres accions de voluntariat que s'exerceixen a dintre d'Àkan. Les necessitats són diverses, com les dedicacions. S'hi han anat implicant perquè una necessitat porta a una altra. Però el voluntariat també els ha crescut: tenen unes quaranta persones dedicades a serveis diversos: acompanyants per acudir a visites mèdiques o a tràmits judicials, compradors de coses determinades o cuineres que s'ocupen d'uns lots d'ajuda en aliments que es lliuren cada quinze dies. Els beneficiaris dels aliments són unes 70 persones. Tots els atesos en les diverses modalitats han de ser, obligatòriament, alumnes de les classes d'Àkan. Un tipus d'ajuda molt concreta és la referent a l'habitatge; és una qüestió molt difícil, perquè en un any poden rebre'n 500 peticions, i fan tot el que poden, amb sis pisos disponibles i dues cases, a Gi-

>> A les presentacions de la Coral Àkan s'exposen dures realitats: hi ha cantaires que estan dormint al carrer.

rona i Salt. Quan no hi ha oportunitat de resoldre un cas, algú acaba dormint al carrer, però es procura que això no passi. Aquí hi ha el cul de sac de la immigració, amb víctimes de totes les marginacions, de les dures lleis d'estrangeria i de les destrosses que fa sovint l'Administració de justícia arreu del món.

>> L'eix de l'Associació Àkan és oferir formació intel·lectual, continguts humans i compromís cívic.

La Coral Àkan

A l'associació va començar un dia espontàniament l'afecció a cantar en grup. Cantar pot fer l'efecte d'un cert alliberament, i amb el cant s'obté un millorament fonètic. Malgrat les difícils circumstàncies, els alumnes passaven uns bons moments quan, després de les classes de català, distesament, es feia alguna cançó coneguda de tots, amb Santi Thió a la guitarra, entre d'altres. Sempre hi havia algun voluntari per fer cantar el grup. Aquesta va ser la llavor de l'estructuració de l'actual Coral Àkan. Va néixer, exactament, el dia 9 de gener del 2005. Ara és ben coneguda arreu de les comarques, i en el seu historial hi ha actuacions al Festival de Músiques Religioses i del Món, de Girona, a les edicions de 2009 (Auditori i Palau de Congressos), i 2010 i 2011 (església de Sant Feliu, de Girona). Els objectius de la coral són el treball de grup, l'esbarjo, el millorament de l'expressió fonètica i donar a conèixer l'associació apareixent en públic amb la cara ben alta. La seva directora és Mariona Callís, doctoranda en bioquímica, que té un historial musical molt complet, amb estudis de piano, cant i direcció coral. Abans, la coral l'havien dirigida Agustina Arimany, monja butinyana; Montserrat Andreu, professora de l'Institut Brugulat, de Banyoles, i Jordi Plans, mestre. Quan aquest últim va renunciar-hi, perquè s'absentava de Girona, va oferir el lloc a Mariona Callís; ella va dir que sí, amb caràcter temporal, però la veritat és que la vivència directa la va enganxar plenament: més que interessant, li va resul-

tar una experiència vital de seguida. Era l'any 2009. Abans ella havia dirigit una altra coral, juvenil, a Palol de Revardit, però això era diferent, singular. Tenen entre 30 i 50 cantaires, nombre variable a causa de les circumstàncies personals; per exemple, si un membre troba feina potser falta a algun assaig. Tenen, sovint, cares noves. S'apunten a cantar ben voluntàriament, perquè els agrada, i s'hi esforcen tots. Canten a l'uníson o bé, com a màxim, a dues veus. Els acompanyen els músics Albert Massip, guitarra, i Albert Genís, teclista, que també ajuda en la selecció del repertori. Al concert a l'església de Sant Feliu, dins el Festival de Músiques Religioses i del Món de 2011, han disposat també del bateria Carles Callís. La partitura que tenen a les mans, en els concerts, és solament la lletra, per resoldre dificultats d'idioma i memòria; de solfeig només alguns en tenen una idea, i molt bàsica. La directora voldria que no haguessin de sostenir cap paper, que és una barrera; reflexiona que s'han de comunicar amb el públic amb tota intensitat, s'han de mirar els uns als altres perquè volen transmetre un missatge, tocar alguna fibra i trencar l'aparença estàtica.

Amb la diversitat lingüística que presenta la coral, cal organitzar el repertori. Per la coral han passat parlants d'una cinquantena de llengües. El repertori s'ajusta a un pla general amb personalitat pròpia d'Àkan: la prioritat és la cançó en català, per fidelitat a la tasca fundacional de l'ensenyament del català, perquè és la nostra llengua i perquè és un mitjà d'integració a aquest país; però també canten en altres llengües. Un segon grup del repertori són les cançons diguem-ne de «vàlvula d'escapament» per als cantaires, que pateixen problemes personals i socials d'extrema gravetat; per això cal seleccionar cançons positives, que facin voleiar alguna esperança. I un tercer tipus de cançó és la de protesta ben concreta, on ells tinguin oportunitat de clamar per les seves situacions; és en aquestes peces on es desitja que els sentiments i les emocions que expressa la coral –i cadascun dels cantaires– es trobin cara a cara amb els sentiments i les emocions del públic

>> *Actuació d'Àkan al Festival de Músiques Religioses i del Món, 2011.*

assistent. D'aquest encontre en poden sortir espurnes de solidaritat,

Els concerts d'Àkan tenen uns moments previs que el públic no coneix: poc abans de la sortida a escena, tant Lluïsa Geronès, directora de l'associació, com Mariona Callís, directora de la coral, adrecen unes paraules als cantaires en una mena d'encoratjament

Un tipus d'ajuda molt concreta és la referent a l'habitatge; en un any poden rebre'n 500 peticions

associatiu i de reafirmació d'identitats personals i de grup, perquè siguin conscients que cada un d'ells és un símbol ben present del que significa presentar la realitat de la immigració aquí i ara. Per totes aquestes característiques, entre l'auditori sovint s'ha manifestat que la Coral Àkan té un extraordinari carisma molt propi.

Els números que han de sortir

Per mantenir econòmicament aquesta associació s'han de fer molts equilibris, diu Santi Thió, perquè les necessitats es van multiplicant i les entrades dineràries passen mal moment, per les conseqüències de la crisi. El pressupost és per espantar-se. Àkan no depèn de cap partit polític ni de cap confessió religiosa. Amb els ajuts de les institu-

>> *Classes de català de l'Associació Àkan. Acolliment de la parròquia de Sant Pau, Girona.*

cions catalanes i locals cobreixen només una tercera part de les necessitats econòmiques; la resta arriba de procedències molt diverses, des de donatius amb motiu de celebracions familiars fins a aportacions d'alguna comunitat religiosa de clausura, passant per la generositat de molts amics; tenen una «cinquena columna» a Barcelona, de la qual recorden molt bé la recaptació d'un concert benèfic que es va celebrar a El Teatrillo, al barri de Sarrià, l'abril del 2009. Tenen molt pocs socis col·laboradors fixos, però els simpatitzants són uns 800.

Se senten estintolats per la societat civil, la gent que sent el mateix que sent l'associació i que es compromet, puntualitza Lluïsa Geronès. La realitat sempre els ha anat per davant. Valoren molt el fet que cada persona que els ajuda significa que tria una opció, se'ls integra, diu sí, i això té un alt valor social. Però és clar, seguir endavant fa patir per la inseguretat econòmica. Ara bé, poden deixar constància d'un missatge feliç, com una de les experiències que s'han de veure i viure: i és que fins ara, avui mateix, tot ha arribat.

Les reserves infinites

Però l'economia tampoc no es mouria degudament, no aportaria cap resultat, si no fos per la presència del capital humà, càlid i portador d'esperit voluntariós. Tot i que només hi hem entrat de puntetes, Àkan ofereix la constant sorpresa de veure com la seva activitat es multiplica generosament. Per espectador que se'n sigui, fa de bon preguntar-se quin perfil tenen els seus responsables més directes i els cooperants del nombrós voluntariat, que permet que entre tots facin aflorar allò de les «reserves infinites» de la societat, com ho anomenen els pensadors.

Aquí hi ha el cul de sac de la immigració, amb víctimes de totes les marginacions, de les dures lleis d'estrangeria i de les destrosses que fa sovint l'Administració de justícia arreu del món

Cada persona voluntària que treballa a Àkan pot tenir una o varies motivacions per a la dedicació, que poden ser ben distintes de les dels seus companys i companyes. Tenen, això sí, un tret bàsic de coincidència, que és una convicció sòlida de la necessitat de participar del projecte. A l'origen d'aquesta convicció tant pot haver-hi un bon compromís cívic com unes creences declaradament cristianes o uns sentiments honrosament humanitaris. Sempre, la decisió dels voluntaris és el fruit o la conseqüència d'una presa de consciència molt íntima. Una principal motivació és el recordatori que el que se'ns ha donat cal compartir-ho. Aquest és el projecte que relliga.

Apropar-se al full de ruta d'una associació que creu en la solidaritat i la cooperació –amb totes les seves conseqüències– és una ocasió excel·lent per a la reflexió directa sobre els valors humanístics. Aquí, tots junts, responsables i beneficiaris, planten cara a la vida esperançadament amb aquella mateixa alegre valentia amb què cantava Georges Brassens: «Encara han de plantar el pi que servirà per al meu taüt».

Jordi Dalmau és escriptor.